

DOI: <https://doi.org/10.34768/r1.2022.v48i1.02>

O PROFESOR MARIII ZIELIŃSKIEJ NA JUBILEUSZ 40-LECIA PRACY ZAWODOWEJ

Ten tom *Rocznika Lubuskiego* dedykowany jest Profesor Marii Zielińskiej na jubileusz jej pracy zawodowej. Ponieważ znamy Profesor Marię Zielińską od wielu lat, zarówno na płaszczyźnie zawodowej, jak i koleżeńskiej, w dalszej części tego szkicu pozwoliliśmy sobie pisać o Jubilatce po prostu Maria. Mamy nadzieję, że nie ma nam tego za złe.

W tekście tym chciałybyśmy wskazać na kilka faktów, które – naszym zdaniem – ukształtowały drogę zawodową Marii, pozwoliły jej dokonać wyboru problematyki badawczej, a tym samym obszarów naukowych analiz.

Po ukończeniu liceum ogólnokształcącego w Zielonej Górze Maria wybrała jako kierunek studiów socjologię na Uniwersytecie Jagiellońskim, w czasach gdy socjologia była jednym z elitarnych kierunków, którą studiować było można w Polsce w niewielu tylko uniwersytetach. Z tamtych czasów utrzymała kilka znaczących dla niej i zielonogórskiego środowiska naukowego znajomości, przede wszystkim z Profesorem Władysławem Kwaśniewiczem (1926-2004), który w początkowym okresie tworzenia Instytutu Socjologii w Wyższej Szkole Pedagogicznej im. T. Kotarbińskiego w Zielonej Górze był osobą wspierającą aspiracje zielonogórskich socjologów. Profesor kilka razy gościł w Zielonej Górze na wykładach oraz pierwszych edycjach cyklicznych konferencji *Transgraniczność w perspektywie socjologicznej*.

Nieco później, poprzez działalność w Polskim Towarzystwie Socjologicznym Maria nawiązała bardzo dobre relacje z profesorami z Instytutu Socjologii i Filozofii Polskiej Akademii Nauk – prof. Krystyną Janicką i prof. Kazimierzem M. Słomczyńskim, którzy przez kilka lat byli zatrudnieni w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego. Maria umiała i umie nawiązywać kontakty i dbać o ich utrzymanie, również w świecie nauki. Kiedy została już samodzielnym pracownikiem naukowym, nawiązał z nią współpracę Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny Uniwersytetu Łódzkiego, zapraszając jako recenzenta dysertacji doktorskich. A wracając do Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, warto wspomnieć, iż Maria była członkiem Zarządu Głównego PTS w latach 2006-2010, a w roku 2008 zastępcą przewodniczącego tej największej polskiej organizacji socjologów. W 2007 roku odbył się w Zielonej Górze XIII Zjazd PTS, sztandarowa impreza, organizowana co trzy lata. Maria była przewodniczącą komitetu organizacyjnego tego

zjazdu, w którym udział wzięło przeszło tysiąc socjologów z Polski i goście z zagranicy. Zjazd zebrał wiele pozytywnych ocen od jego uczestników.

Na początku drogi zawodowej w latach 90. XX w. Maria była w zespole badawczym prof. Edwarda Hajduka, współpracującym przez kilka lat z pedagogami i socjologami z Freie Universität z Berlina. Realizowała w ramach tego zespołu badania uczniów ostatnich klas szkół podstawowych i gimnazjów w Zielonej Górze i Słubicach. Partnerzy z Niemiec badali młodzież z Berlina i Frankfurtu. Przedsięwzięcie to miało charakter badań porównawczych i panelowych.

Inną kategorią młodzieży, którą się interesowała byli i są studenci i absolwenci wyższych uczelni, to oni byli przedmiotem badań do doktoratu i bohaterami książki *Kariery zawodowe absolwentów wyższej uczelni: biograficzne uwarunkowania karier zawodowych – badania panelowe*, Lubuskie Towarzystwo Naukowe Zielona Góra, 1997. Typy studentów rozpoznane zostały w trakcie studiów, a potem Maria docierała do nich już po kilku latach od opuszczenia murów uczelni. Za podstawową kategorię analityczną do badań młodzieży i analiz przyjęła pokolenie, które kształtuje znaczące przeżycie pokoleniowe. Z tym wiązały się również analizy tożsamości i odpowiedzi na pytanie: *kim jestem?* Jej ostatnia książka też jest poświęcona pokoleniu – pokoleniu 2.0: *Gotowi na dorosłość? Projekty życiowe i zasoby społeczne pokolenia 2.0*, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 2020.

Maria, będąc absolwentką elitarnej uczelni i elitarnego kierunku studiów interesowała się także zjawiskiem umasowienia kształcenia na poziomie wyższym, z czym mieliśmy w Polsce do czynienia na początku lat 90. XX wieku oraz warunkami kształcenia w tych nowych warunkach socjologów.

Innym obszarem zainteresowań Marii jest problematyka zjawisk dziejących się na pograniczu, zwłaszcza polsko-niemieckim – styl życia, jakość życia, ukształtowana tożsamość ludności przesiedlonej na ziemię zachodnie po II wojnie światowej oraz tożsamość ich dzieci i wnuków. Ta problematyka była przedmiotem prezentacji i dyskusji oraz późniejszych publikacji we wspomnianym już cyklu *Transgraniczność w perspektywie socjologicznej*. Maria była współorganizatorką kilku konferencji, odbywających się w Zielonej Górze co dwa lata oraz redaktorką lub współredaktorką siedmiu tomów publikacji poświęconych zagadnieniom Transgraniczności. Te naukowe spotkania gromadziły badaczy zachodniego pogranicza z Zielonej Góry, ze Szczecina, Wrocławia, południowego pogranicza z Katowic, Cieszyna, i wschodniego z Rzeszowa, Przemyśla i Białegostoku. Byli także na nich naukowcy z Instytutu Zachodniego, a gdy nasiliły się zjawiska migracji także z centralnych instytucji zajmujących się tą właśnie problematyką, Maria zo-

stała zaproszona do grona członków Komitetu Badań nad Migracjami PAN, w którym zasiadała od 2011 do 2020 roku.

Nam – reprezentującym *Rocznik Lubuski* wypada podkreślić duże zaangażowanie Marii w prace dwóch instytucji lokalnych, poza Uniwersyte-tem Zielonogórskim, Lubuskiego Towarzystwa Naukowego, którego Maria od wielu lat jest członkiem, a od 2016 roku wiceprezesem. To LTN było współorganizatorem konferencji z cyklu Transgraniczność oraz wydawcą kolejnych tomów publikacji z tego cyklu. Do 2015 roku było wydawcą, a od 2016 jest współwydawcą *Rocznika Lubuskiego*, w którym Maria opublikowała wiele swoich tekstów, a dwa tomy redagowała, jeden współredagowała.

Miała też umiejętności współpracy z ludźmi – przez 12 lat (najdłużej z dotychczasowych), od 2004 do 2016 pełniła funkcję dyrektora Instytutu Socjologii UZ. Podjęła się tej funkcji, będąc jeszcze doktorem w trudnym dla Instytutu momencie, przy znacznym osłabieniu kadrowym. Motywowała współpracowników do pracy nad doktoratami, a później habilitacjami. I rzeczywiście, pracownicy przygotowali i obronili dysertacje doktorskie, a następnie habilitacje.

Poza pracą zawodową, którą wykonywała i wykonuje z wielkim zaangażowaniem, ma prawdziwą pasję. Jest miłośniczką zwierząt – psów, kotów (z tymi można mieszkać w domu). Nie tylko ma trzy psy i cztery koty, ale działa w Biurze Ochrony Zwierząt, które interweniuje, a często odbiera zaniedbane zwierzęta nieodpowiedzialnym właścicielom. Dom Marii i jej męża Marka pełni też nieraz funkcję domu zastępczego dla zwierząt na czas poszukiwania nowych właścicieli. Maria jest również czytelniczką literatury pięknej, na jej wskazaniach co warto przeczytać, można polegać.

Droga Mario, gratulujemy pięknego jubileuszu, pasji w tym co robisz i życzymy Ci na kolejne lata dużo zdrowia, wiele satysfakcji i radości z tego co robisz na niwie zawodowej i przy realizacji Twoich zainteresowań. Oby Twoje badania i analizy były inspirujące dla studentów i innych badaczy, a wątki Twoich prac podejmowane przez absolwentów nie tylko zielonogórskiej socjologii.

Redakcja „Rocznika Lubuskiego”
Ewa Narkiewicz-Niedbalec, redaktor naczelna
Edyta Mianowska, sekretarz